

Ένα νέο κοινωνικό φαινόμενο: Επισιτιστική ανασφάλεια

Αθανάσιος Πετραλιάς, PhD

Γενικός Διευθυντής Έρευνας

Ινστιτούτο Προληπτικής Περιβαλλοντικής και Εργασιακής
Ιατρικής, Prolepsis

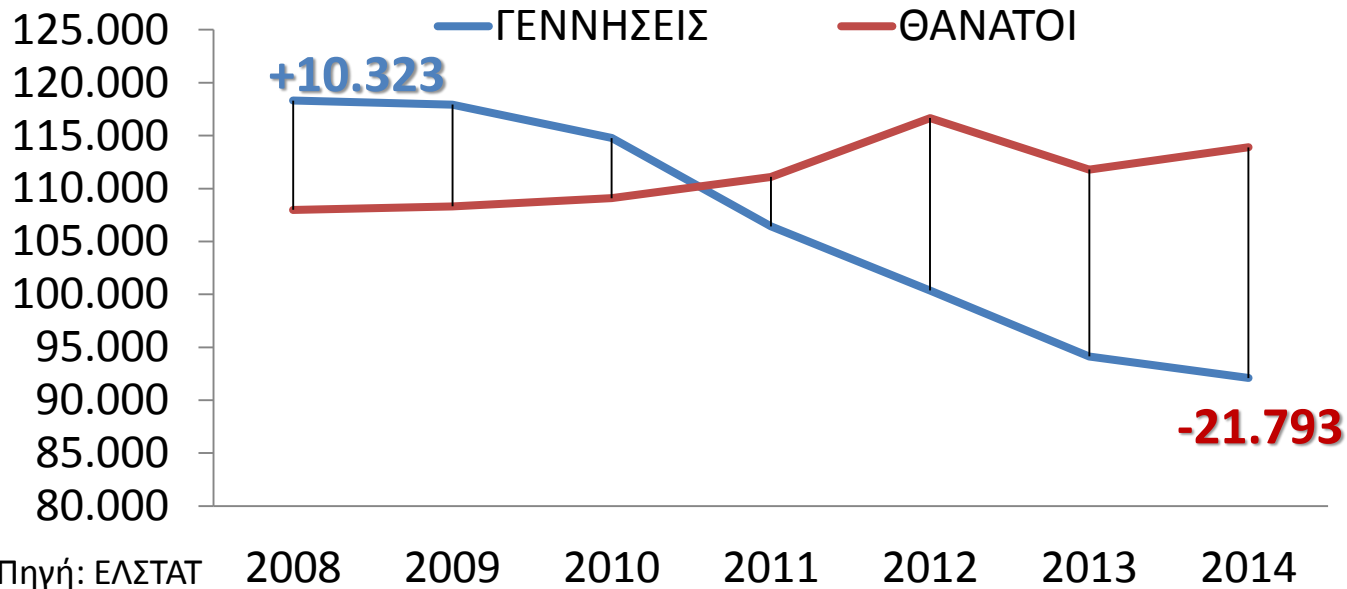
Κίνδυνος φτώχειας

Οικονομικό έτος	Διάμεσο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα	Κατώφλι κινδύνου φτώχειας		Ετήσια μεταβολή στο διάμεσο οικογενειακό εισόδημα (%)	% πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας υπολογιζόμενο με το κατώφλι φτώχειας του εκάστοτε έτους	% πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας υπολογιζόμενο με σταθερό κατώφλι φτώχειας (έτους 2008)
		Μονοπρόσωπα νοικοκυριά	Νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα παιδιά κάτω των 14 ετών			
2009	11496	6897	14484	6,4%	19,7%	18,9%
2010	11963	7178	15073	4,1%	20,1%	18,0%
2011	10985	6591	13841	-8,2%	21,3%	24,9%
2012	9513	5708	11986	-13,4%	23,1%	35,8%
2013	8371	5023	10547	-12,0%	23,1%	44,3%
2014	7680	4608	9677	-8,3%	22,1%	48,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

➤ 36% του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό

Προκλήσεις

Συνολική χρηματοδότηση δαπανών υγείας		
Έτος	Εκ. ευρώ	% ΑΕΠ
2009	23.177	9,76%
2010	22.269	9,84%
2011	19.599	9,43%
2012	17.106	8,81%
2013	15.777	8,65%
2014	14.390	8,12%

Συνολική χρηματοδότηση δαπανών παιδείας		
Έτος	Εκ. ευρώ	% ΑΕΠ
2009	7.623	3,30%
2010	7.026	3,20%
2011	6.340	3,00%
2012	5.800	3,00%
2013	5.524	3,00%
2014	5.090	2,80%

Προκλήσεις

Μεταβολές 2009 - 2014:

- Διάμεσο οικογενειακό εισόδημα **-33%**
- Δαπάνες για την Υγεία **-38%**
- Δαπάνες για την Παιδεία **-33%**
- Γεννήσεις **-22%**, Θάνατοι **+5%**
- **22%** του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας (ατομικό εισόδημα κάτω από 380€)
- Με κριτήριο τα εισοδήματα του 2009: το **48%** (από 19%) είναι κάτω από το όριο της φτώχειας (ατομικό εισόδημα κάτω από 570€)

Κυριότερα προβλήματα σχετιζόμενα με τη χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση (βάση της διεθνούς βιβλιογραφίας)

- **Επισιτιστική ανασφάλεια:** Περιορισμένη ή αβέβαιη διαθεσιμότητα ή πρόσβαση σε διατροφικά επαρκή και ασφαλή τρόφιμα
- **Προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας**
- **Παχυσαρκία και μεταβολικές διαταραχές**

Για τα παιδιά:

- **Προβλήματα νοητικής και σωματικής ανάπτυξης**
- **Χαμηλές ικανότητες μάθησης**
- **Αυξημένος σχολικός απουσιασμός και σχολική εγκατάλειψη**

Διεθνείς στόχοι

- **Ηνωμένα Έθνη: Μείωση της επισιτιστικής ανασφάλειας κατά 50% έως το 2015**
(1ος Αναπτυξιακός Στόχος της Χιλιετίας, Διακήρυξη της Χιλιετίας, Σεπτέμβριος 2000)
- **Ευρωπαϊκή Ένωση: Μείωση κατά 20 εκατομμύρια του αριθμού των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας μέσα στην επόμενη δεκαετία**
(στρατηγική «Ευρώπη 2020»)
- **Π.Ο.Υ. & Γενική Διεύθυνση Υγείας και Καταναλωτών της Ε.Ε.: Πρόληψη και αντιμετώπιση του υποσιτισμού παιδιών και της παιδικής παχυσαρκίας**
(στρατηγική προτεραιότητα, 2013)

- Το πρόγραμμα στοχεύει σε μαθητές δημόσιων σχολείων σε περιοχές με χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο και έχει διττό στόχο:

Καθημερινή προσφορά
δωρεάν θρεπτικών γευμάτων
σε μαθητές

Προαγωγή υγιεινής
διατροφής σε μαθητές &
οικογένειες

- Αιγίδα Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Υλοποιείται από το Ινστιτούτο Prolepsis με χρηματοδότηση του ΙΣΝ
- 5^ο συνεχόμενο σχολικό έτος
- Σχολεία όλων των βαθμίδων
- Συμμετοχή όλων των μαθητών κάθε σχολείου
- Έως σήμερα έχουν συμμετάσχει **450** σχολεία σε όλη την Ελλάδα με **75.000** μαθητές

Το Μέγεθος της Ανάγκης στα Παιδιά

Εκτιμώμενος αριθμός μαθητών κάτω από το όριο της φτώχειας (2014):

452.000

Εκτιμώμενος αριθμός μαθητών σε σχολεία με ιδιαίτερα υψηλή επισιτιστική ανασφάλεια (άνω του 50%):

222.000

Αριθμός μαθητών σε σχολεία που έχουν υποβάλει αίτηση συμμετοχής στο Πρόγραμμα ΔΙΑΤΡΟΦΗ:

258.000

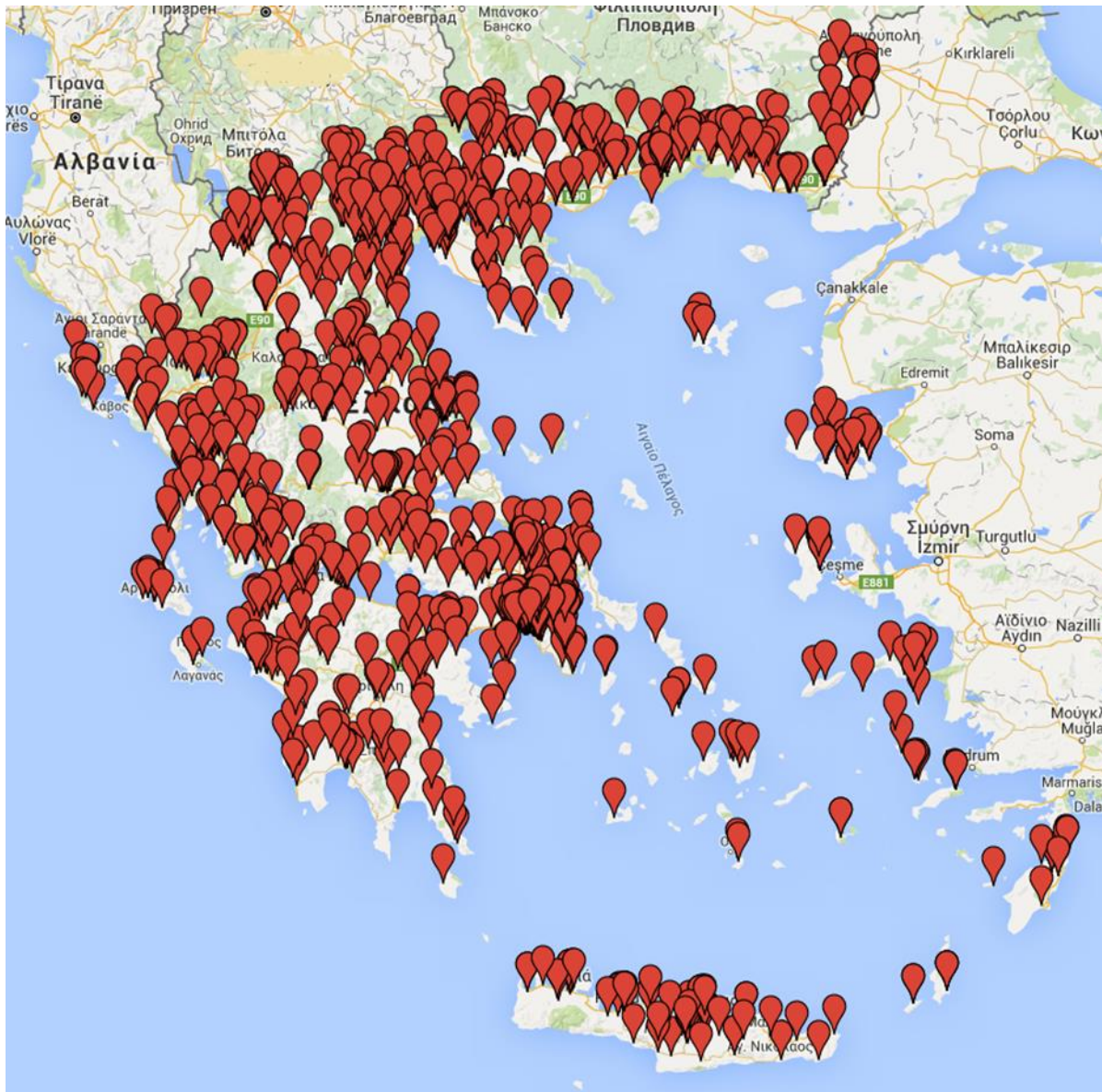

Αριθμός μαθητών που καλύπτεται αυτή τη στιγμή από το Πρόγραμμα ΔΙΑΤΡΟΦΗ:

9.000

Οι εκτιμήσεις του αριθμού των μαθητών με καθαρά οικογενειακά εισοδήματα κάτω από τα όρια της φτώχειας και του αριθμού που βρίσκονται σε σχολεία με ιδιαίτερα υψηλή επισιτιστική ανασφάλεια αποτελούν ιδίους υπολογισμούς με βάση στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Παιδείας και του Ινστιτούτου Prolepsis

Γεωγραφική κατανομή των αιτήσεων συμμετοχής στο Πρόγραμμα ΔΙΑΤΡΟΦΗ

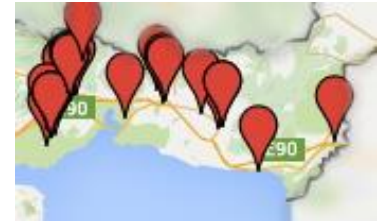

Αιτήσεις συμμετοχής

- 2050 σχολεία με 258.000 μαθητές
- 71 από τις 74 Περιφερειακές Ενώτητες της επικράτειας
- 276 από τους 324 δήμους της χώρας
- Αντιστοιχούν σε 1.000.000 μέλη των οικογενειών
- 18% των μαθητών της Ελλάδος

Μεγαλύτερα προβλήματα

- **ΘΡΑΚΗ: ΞΑΝΘΗ, ΡΟΔΟΠΗ, ΕΒΡΟΣ**
- **ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ: ΜΕΝΕΜΕΝΗ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ**
- **ΑΘΗΝΑ: ΠΛ. ΒΑΘΗΣ, ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ, ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ, ΑΤΤΙΚΗΣ, ΑΜΕΡΙΚΗΣ, ΚΟΛΙΑΤΣΟΥ, ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ, ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ, ΣΤ. ΛΑΡΙΣΗΣ, ΚΕΡΑΜΙΚΟΣ, ΓΚΡΑΒΑ**
- **ΠΕΙΡΑΙΑΣ: ΝΙΚΑΙΑ – ΑΓ. Ι. ΡΕΝΤΗ, ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ – ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ, ΠΕΡΑΜΑ, ΚΑΜΙΝΙΑ, ΣΑΛΑΜΙΝΑ**
- **ΥΠ. ΑΤΤΙΚΗΣ: ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ, ΦΥΛΗ, ΑΧΑΡΝΑΙ**

Δεδομένα

Χρονική περίοδος	Αρ. ερωτηματολογίων		Αριθμός ομάδων εστιασμένης συζήτησης και προσωπικών συνεντεύξεων
	Έναρξη της περιόδου	Λήξη του σχολικού έτους	
Απρίλιος-Ιούνιος 2012	3638	2793	48 ομάδες εστιασμένης συζήτησης
Οκτώβριος 2012-Ιούνιος 2013	13457	10129	68 ομάδες εστιασμένης συζήτησης
Οκτώβριος 2013-Ιούνιος 2014	42727	26433	53 ομάδες εστιασμένης συζήτησης
Οκτώβριος 2014-Φεβρουάριος 2015	14697	8526	170 προσωπικές συνεντεύξεις και 36 ομάδες εστιασμένης συζήτησης
Σύνολο	122.400		375

Ποσοτική Ανάλυση

Στοιχείο μέτρησης	Ερωτηματολόγιο / εργαλείο
Επίπεδο επισιτιστικής ανασφάλειας	Ερωτηματολόγιο Food Security Survey Module (FSSM)
Μεσογειακά Πρότυπα Διατροφής	Ερωτηματολόγιο KIDMED
Κατανάλωση τροφίμων και διατροφικές συνήθειες	Ερωτηματολόγιο συχνότητας κατανάλωσης τροφίμων
Δείκτης Μάζας Σώματος (BMI)	Ύψος-βάρος μαθητή κατά δήλωση των γονέων και κατηγοριοποίηση σύμφωνα με International Obesity Task Force BMI cut-off points
Σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής: Σωματική, Συναισθηματική, Κοινωνική και Σχολική δραστηριότητα	Ερωτηματολόγιο Pediatric Quality of Life Inventory (PedsQL)
Επίπεδο διαβίωσης	Family Affluence Scale (FAS)
Σχολική κουλτούρα	School Culture Scale
Δημογραφικά και κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά	Κατάσταση απασχόλησης, επίπεδο εκπαίδευσης, οικογενειακή κατάσταση, χώρα γέννησης, ηλικία, σύνθεση νοικοκυριού

Εκτίμηση Επισιτιστικής Ανασφάλειας

Ερωτηματολόγιο Επισιτιστικής Ανασφάλειας Food Security Survey Module (FSSM)

- ❖ Σταθμισμένο ερωτηματολόγιο, χρησιμοποιείται ευρέως στις Η.Π.Α. (USDA) και σε άλλες χώρες για την εκτίμηση της επισιτιστικής ανασφάλειας
- ❖ 18 ερωτήσεις εκτιμούν περιστατικά επισιτιστικής ανασφάλειας (ανησυχία λόγω έλλειψης τροφίμων, ανεπαρκής ποιότητα και ποσότητα τροφίμων, απώλεια βάους, κ.α.)
- ❖ Υπολογίζεται ένα σκορ από 0 έως 18, όπου μεγαλύτερες τιμές σηματοδοτούν υψηλότερο επίπεδο επισιτιστικής ανασφάλειας

FSSM score	Food insecurity level
0-2	Σιτιστική ασφάλεια
3-7	Επισιτιστική ανασφάλεια χωρίς πείνα
8-12	Επισιτιστική ανασφάλεια με μέτρια πείνα
13-18	Επισιτιστική ανασφάλεια με σοβαρή πείνα

Ποσοστό επισιτιστικής ανασφάλειας όπως έχει μετρηθεί σε ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου, βάση του ίδιου ερωτηματολογίου

Χώρα (έτος μέτρησης)	Επισιτιστική ανασφάλεια	Επισιτιστική ανασφάλεια με σοβαρή ύπαρξη πείνας
USA (2011)	14,9	5,7
Canada (2007-2008)	7,7	2,7
Bolivia (2003-2004)	70,3	43,4
Burkina Faso(2003-2004)	73,0	51,2
Philippines (2003-2004)	35,5	14,0
Mozambique (2007)	56,9	8,0
Malawi (2007)	48,1	10,9
Zimbabwe (2007)	48,3	14,8
South Africa (2006)	68,8	22,4

Χαρακτηριστικά των οικογενειών που διαμένουν σε ευπαθείς περιοχές της χώρας και συμμετέχουν στο Πρόγραμμα ΔΙΑΤΡΟΦΗ

53,1% των οικογενειών αντιμετώπιζε επισιτιστική ανασφάλεια

55,2% των οικογενειών στους αντίστοιχους ΤΚ είχε εισόδημα κάτω από το όριο φτώχειας

21,0% των οικογενειών αντιμετώπιζε πείνα

Στο **63,6%** των οικογενειών τουλάχιστον ένας γονέας δεν είχε πηγή εισοδήματος

Στο **15,1%** των οικογενειών κανένας γονέας δεν είχε πηγή εισοδήματος

8,5% των μαθητών ήταν ανασφάλιστοι

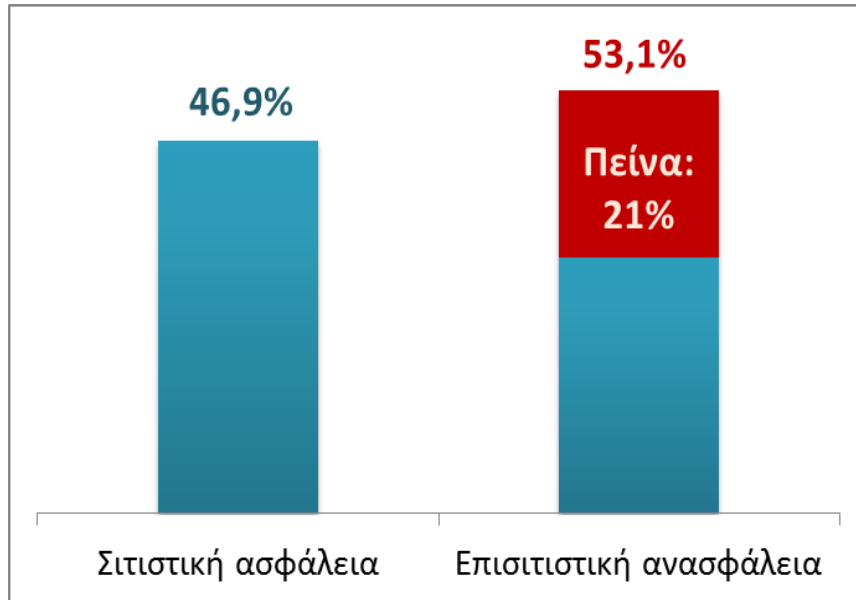
7,0% δεν είχαν ηλεκτρικό ρεύμα

31,6% των μαθητών ήταν υπέρβαροι/παχύσαρκοι και **10.2%** λιποβαρείς

Με βάση 14.697 ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν την περίοδο Νοέμβριος 2014-Μάιος 2015 στα σχολεία του Προγράμματος ΔΙΑΤΡΟΦΗ

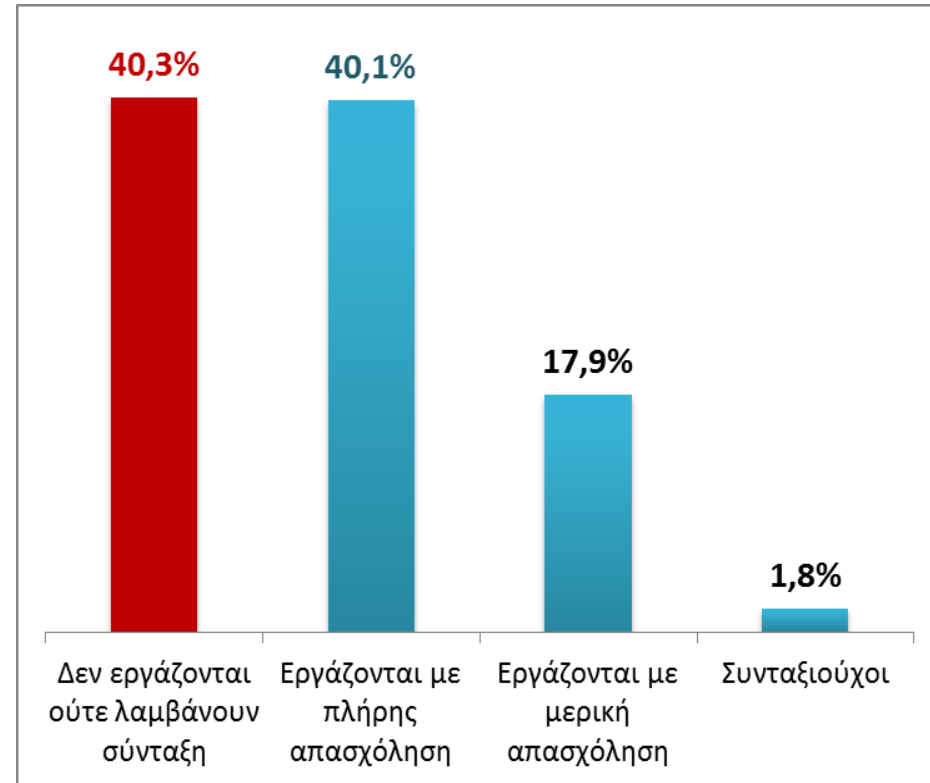
Χαρακτηριστικά των οικογενειών

Επισιτιστική ανασφάλεια

Οικογένειες με ≥ 3 τέκνα	32,6%
Μονογονεακά νοικοκυριά	11,9%
Γονείς που δεν έχουν ολοκληρώσει το Λύκειο	33,9%

Απασχόληση

Οικογένειες όπου δεν εργάζεται κανένας γονέας	15,1%
---	--------------

Βάσει 14.697 ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν την περίοδο Νοέμβριος 2014 - Μάιος 2015 στα σχολεία του Προγράμματος ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Υψηλότερη επισιτιστική ανασφάλεια παρουσιάζεται:

Χαρακτηριστικά	Λόγος σχετικών πιθανοτήτων (OR)
Ο πατέρας δεν εργάζεται	2,8
Οι γονείς έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο	2,3
Στις πολύτεκνες οικογένειες	2,0
Στα εσπερινά σχολεία	5,2
Στα ειδικά σχολεία	2,1
Στα μειονοτικά σχολεία	1,8
Στα διαπολιτισμικά σχολεία	1,3

Αποτελέσματα βάσει λογιστικής παλινδρόμησης επί 14697 ερωτηματολογίων έναρξης σχολικού έτους 2014-2015

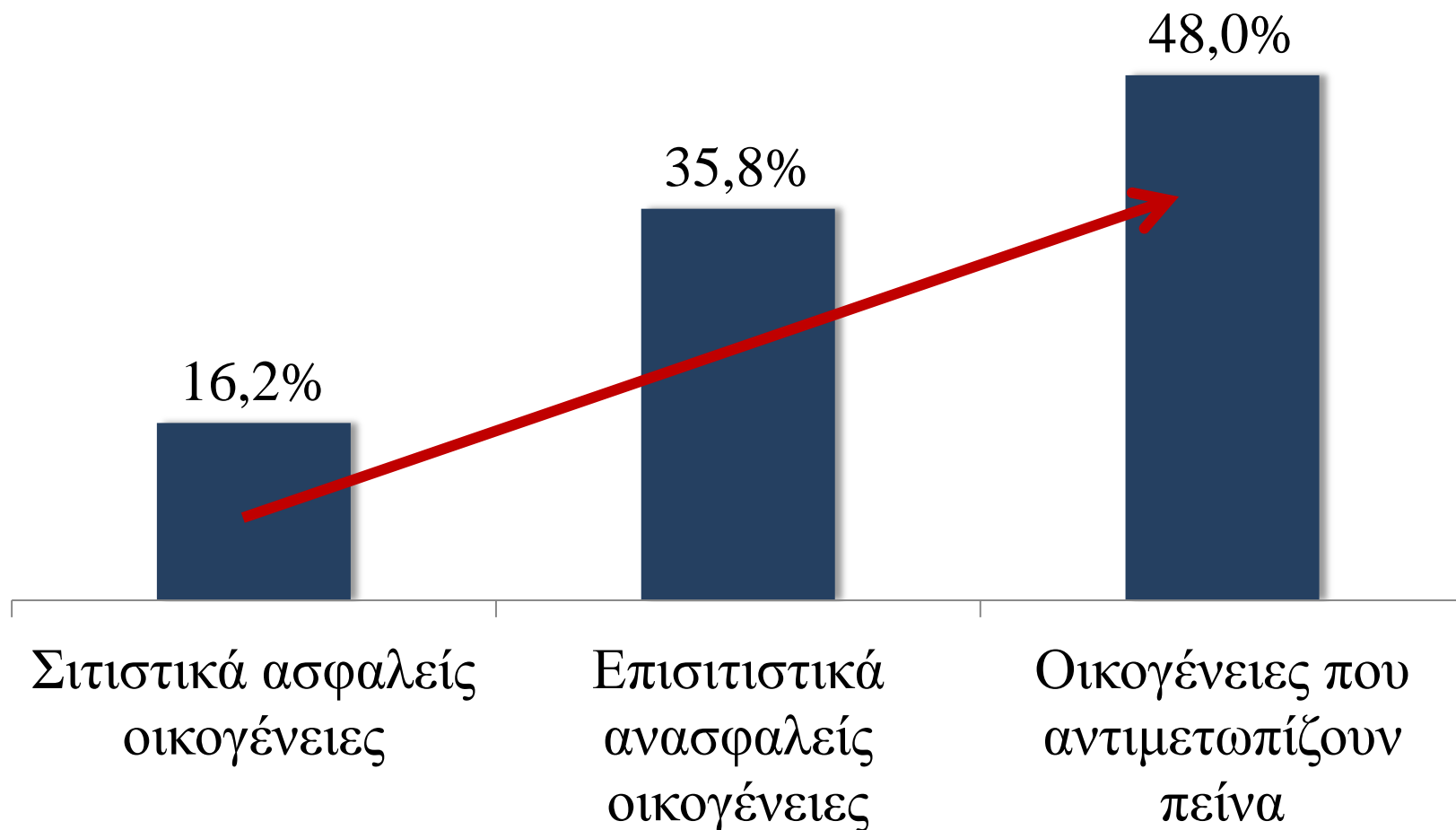
Σχέση ποσοστού παιδιών κάτω από τα όρια της φτώχειας και εκτιμώμενου ποσοστού επισιτιστικής ανασφάλειας

Ποσοστό παιδιών κάτω από τα όρια φτώχειας (σε επίπεδο ΤΚ, 2014)	Εκτιμώμενο ποσοστό επισιτιστικής ανασφάλειας			
	Βαθμίδα εκπαίδευσης	Αττική	Κεντρική Μακεδονία	Υπόλοιπη Ελλάδα
40%	Νηπιαγωγείο	60,6%	51,7%	47,7%
	Δημοτικό	54,4%	45,5%	41,5%
	Γυμνάσιο	58,0%	49,1%	45,1%
	Λύκειο	61,6%	52,7%	48,7%
50%	Νηπιαγωγείο	65,4%	56,5%	52,5%
	Δημοτικό	59,2%	50,3%	46,3%
	Γυμνάσιο	62,8%	53,9%	49,9%
	Λύκειο	66,4%	57,5%	53,5%
60%	Νηπιαγωγείο	70,2%	61,3%	57,2%
	Δημοτικό	64,0%	55,1%	51,1%
	Γυμνάσιο	67,6%	58,7%	54,6%
	Λύκειο	71,2%	62,3%	58,2%

Σημειώσεις: Τα ανωτέρω στοιχεία αφορούν τα κανονικά σχολεία. Κατά μέσο όρο τα διαπολιτισμικά σχολεία του Προγράμματος έχουν 11,5% υψηλότερο ποσοστό επισιτιστικής ανασφάλειας, τα ειδικά 19,7%, τα εσπερινά 26,4% και τα μειονοτικά 25,7%. Υπολογισμοί βασισμένοι σε εκτιμήσεις υποδείγματος quantile regression σε βάση 32.948 πλήρως συμπληρωμένων ερωτηματολογίων από τα 406 σχολεία του Προγράμματος την περίοδο 2013-2014 και στοιχείων του Υπουργείου Οικονομικών σε επίπεδο ΤΚ.

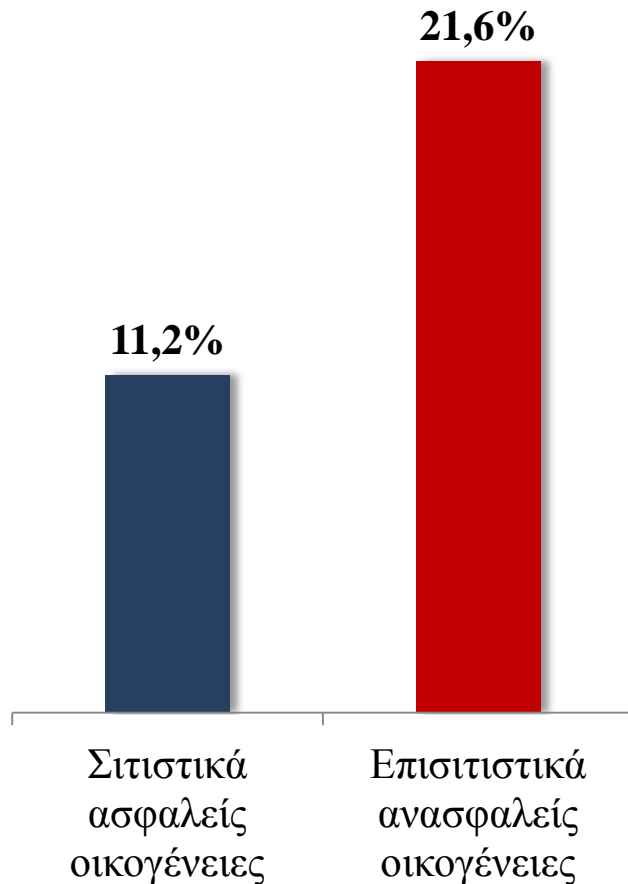
Σχέση επισιτιστικής ανασφάλειας και ανεργίας

Οικογένειες όπου και οι 2 γονείς δεν εργάζονται

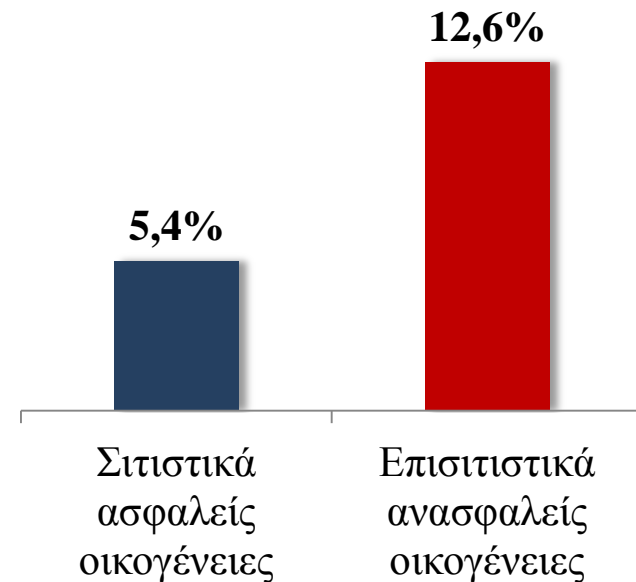

Σοβαρά προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας

Εμπειρία Πόνου

Μειωμένη Ενεργητικότητα

Φόβος

Λύπη

Θυμός

14,2%

24,6%

14,4%

27,0%

29,0%

42,2%

Σιτιστικά
ασφαλείς
οικογένειες

Επισιτιστικά
ανασφαλείς
οικογένειες

Σιτιστικά
ασφαλείς
οικογένειες

Επισιτιστικά
ανασφαλείς
οικογένειες

Σιτιστικά
ασφαλείς
οικογένειες

Επισιτιστικά
ανασφαλείς
οικογένειες

Δυσκολία στον ύπνο

Ανησυχία για το τι θα συμβεί

Αίσθημα εκφοβισμού

7,4%

Σιτιστικά ασφαλείς οικογένειες

14,4%

Επισιτιστικά ανασφαλείς οικογένειες

10,5%

Σιτιστικά ασφαλείς οικογένειες

20,4%

Επισιτιστικά ανασφαλείς οικογένειες

11,3%

Σιτιστικά ασφαλείς οικογένειες

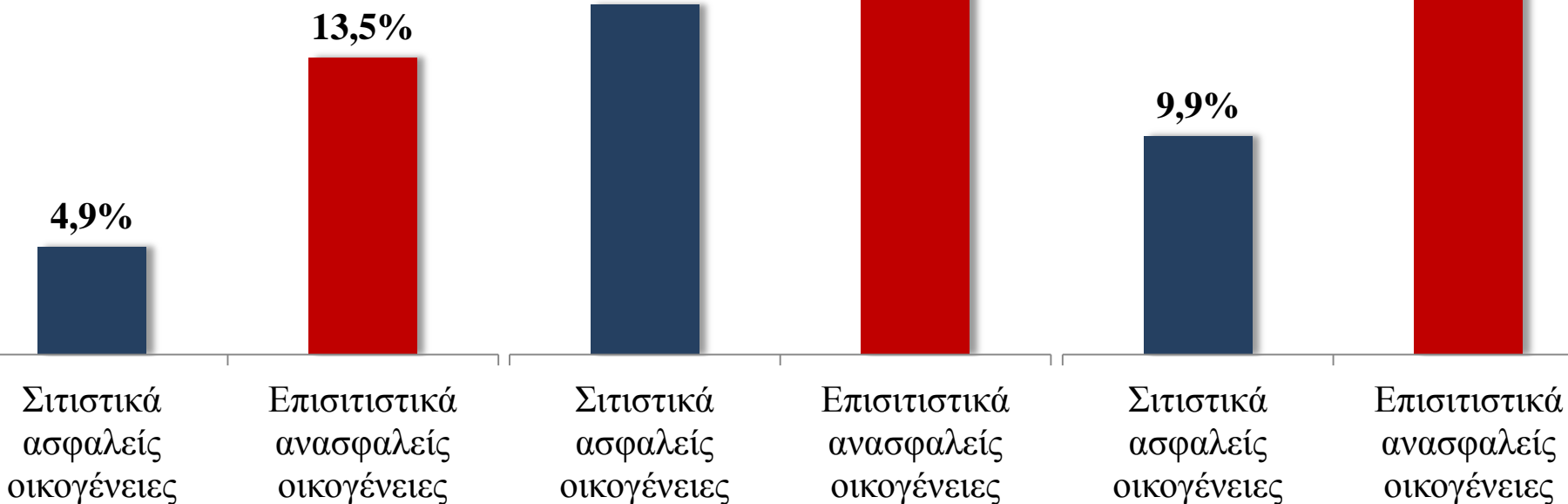
22,1%

Επισιτιστικά ανασφαλείς οικογένειες

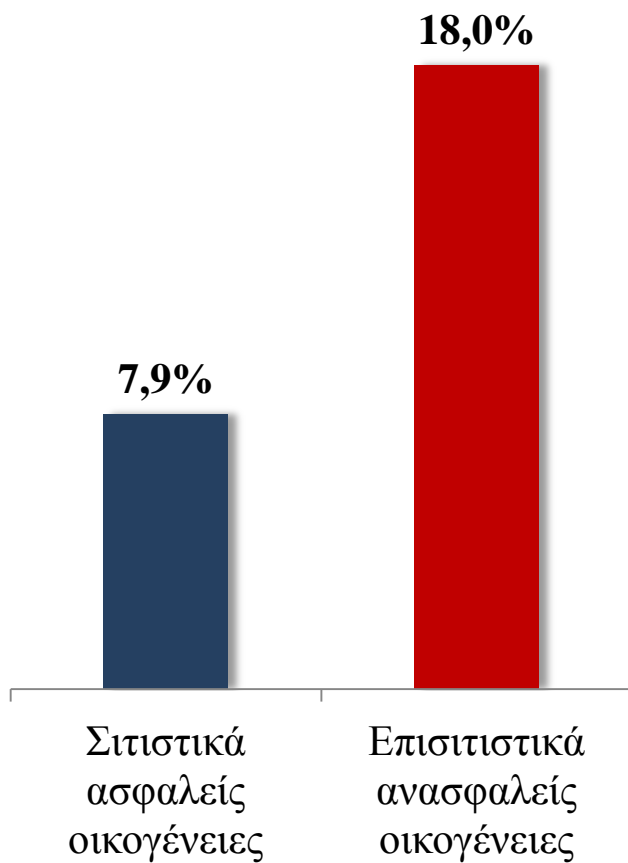
Αδυναμία εκτέλεσης δραστηριοτήτων σε σχέση με την ηλικία

Μειωμένη προσοχή

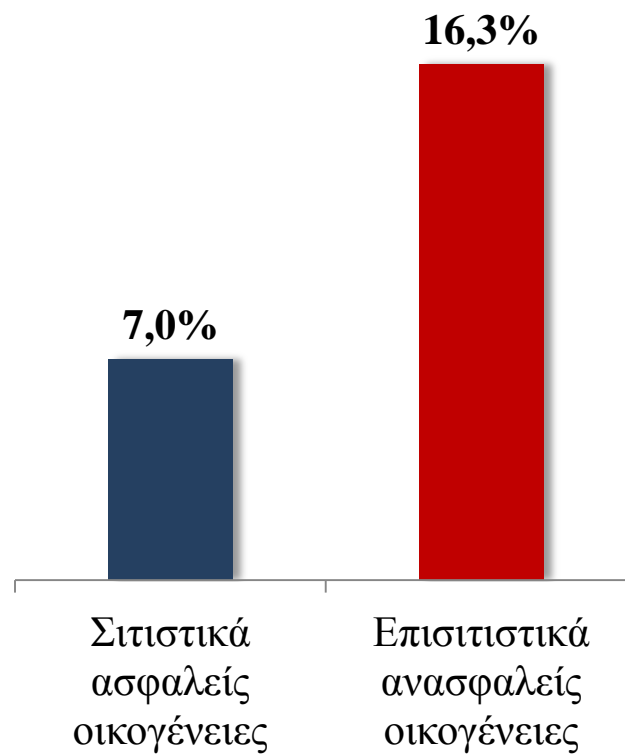
Προβληματική ανταπόκριση στα μαθήματα

Απουσία λόγω αδιαθεσίας

Απουσία λόγω επίσκεψης σε γιατρό/νοσοκομείο

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

	Σύνολο μαθητών: 23.972	
	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
Επισιτιστική ανασφάλεια	12.729 (53,1%)	11.842 (49,4%)
Πείνα	5.034 (21%)	4.147 (17,3%)

➤ **887 μαθητές που αντιμετώπιζαν πείνα στην αρχή του σχολικού έτους δεν αντιμετωπίζουν πια**

- Ο μέσος δείκτης επισιτιστικής ανασφάλειας μειώθηκε κατά 10%
- Μαθητές που αντιμετώπιζαν πείνα παρουσίασαν μείωση 20%
- Μαθητές που συμμετείχαν 2 συναπτά έτη παρουσίασαν μείωση 15%
- Μαθητές που συμμετείχαν 2 συναπτά έτη και αντιμετώπιζαν πείνα παρουσίασαν μείωση 26%

Βάση 14697 ερωτηματολογίων έναρξης, 8526 ερωτηματολογίων λήξης της σχολικής χρονιάς και 3626 ταυτοποιημένων ζευγών ερωτηματολογίων

Βελτίωση του σωματικού βάρους

Σχολικό έτος 2014-2015

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΔΕΙΚΤΗ ΜΑΖΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ
Λιποβαρή	50,2% Κανονικά
Υπέρβαρα	33,7% Κανονικά
Παχύσαρκα	16,4% Κανονικά
	27,5% Υπέρβαρα

- 33% των μαθητών που δεν είχαν φυσιολογικό βάρος στην έναρξη είχαν φυσιολογικό βάρος στη λήξη

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΔΕΙΚΤΗ ΜΑΖΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

	Σύνολο μαθητών που συμμετέχουν: 23.972	
	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ (αρ. μαθητών με φυσιολογικό βάρος)
Λιποβαρή	2.445	1.227 κανονικά
Υπέρβαρα	5.418	1.826 κανονικά
Παχύσαρκα	2.158	354 κανονικά, 594 υπέρβαρα

- 3407 μαθητές απέκτησαν φυσιολογικό βάρος

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

	% μαθητών που παρουσίασε βελτίωση
Σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής	51,5%
Σωματική υγεία	37,9%
Συναισθηματική υγεία	41,5%
Κοινωνικές δραστηριότητες	32,3%

Ποσοστό μαθητών που παρουσίασε μείωση:

- Θυμού 28%
- Λύπης 25%
- Φόβου 24%

Ποσοστό μαθητών που παρουσιάζει λιγότερες φορές προβλήματα με:

- Να έχει πόνους 25%
- Χαμηλό επίπεδο ενεργητικότητας 16%
- Να το πειράζουν τα άλλα παιδιά 20%

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

	% μαθητών που παρουσίασε βελτίωση
Σχολικές δραστηριότητες	37,2%
Λείπει λιγότερο από το σχολείο για λόγους υγείας	18,0%
Προσέχει περισσότερο μέσα στην τάξη	17,9%
Ανταποκρίνεται καλύτερα στα μαθήματα	16,3%

- Περισσότερο από 65% των γονέων δηλώνει ότι αυξήθηκε το ενδιαφέρον του παιδιού να πηγαίνει σχολείο, βελτιώθηκε η συμπεριφορά και η συγκέντρωση του παιδιού στα μαθήματα

Παρουσιάσεις σε επιστημονικά συνέδρια & δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά

➤ Παρουσιάσεις σε επιστημονικά συνέδρια:

- The 3rd European Health Literacy Conference, November 2015, The Management Centre Europe, Brussels
- 13th PanHellenic conference on Nutrition and Dietology, November 2015 Athens
- 2nd International Conference on Food Security, October 2015, Cornell University, Ithaca-NY
- Oxford Round Table on Critical Public Issues, July 2015 Oxford, England
- 41st Annual Panhellenic Medical Congress, June 2015, Athens
- III World Congress of Public Health Nutrition, November 2014, Las Palmas de Gran Canaria (2 presentations)
- 5th PanHellenic Conference of the Public Health and Social Medicine Forum, November 2014 (2 presentations)

➤ Δημοσιεύσεις σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά:

- “The impact of a school food aid program on household food insecurity” Petralias A, Riza E, Papadimitriou E, Karagas RM, Zagouras A, Linos A. European Journal of Public Health, forthcoming.
- “Perceptions of parents and children, participating in a school-based feeding program in disadvantaged areas in Greece: A qualitative study”. Dalma A, Kastorini C-M, Zota D, Veloudaki A, Petralias A, Yannakoulia M, Linos A. Child: Care, Health & Development, forthcoming.
- “Social and lifestyle parameters associated with diet quality of children and adolescents using classification and regression tree analysis: The DIATROFI study”. Yannakoulia M, Lykou A, Kastorini C-M, Saranti E, Petralias A, Veloudaki A, Linos A. Public Health Nutrition, February 2015.
- “The provision of a free school meal in underprivileged areas of Greece”. Petralias A, Lykou A, Veloudaki A, Haviaris AM, Zota D, Papadimitriou E, Linos A. International Journal of Community Nutrition , 0(Supplement), November 2014, 126.
- “Perceptions and attitudes on healthy nutrition of parents and children, participating in a school-based feeding program in disadvantaged areas in Greece: A qualitative study”. Dalma A, Zota D, Kastorini C, Veloudaki A, Petralias A, Yannakoulia M, Linou A. International Journal of Community Nutrition, 0(Supplement), November 2014, 86-87.

➤ Δημοσιεύσεις σε εθνικές επιστημονικές σειρές/εκθέσεις:

- “Suggested policy to combat food insecurity and childhood obesity”. Linos A, Petralias A, Veloudaki A and Dalma N. Policy paper No. 25. October 2014. Hellenic Foundation for European & Foreign Policy.
- "Social Profile Report on Poverty, Social Exclusion and Inequality Before and After the Crisis in Greece", Crisis Observatory, Athens: December 2014. Katsikas, D., Karakitsios, A., Filinis, K. & Petralias, A.